

Uyarı: Bu tercüme olabilecek en büyük özenle hazırlanmıştır. Tercüme ile Almanca metin arasında uyumsuzluk veya çelişkiler bulunması halinde yalnızca Almanca metin doğru ve hukuken geçerlidir.

Açıklamalar

Genel Bölüm

Taslağın ana unsurları:

“İslâm Din Topluluklarının Harici Hukuk İlişkileri Hakkında Federal Yasa” 1912 senesinden kalmadır ve o zamanki düzenleme içeriği ve tekniğini yansıtmaktadır. Bazı hükümler hukuki açıdan veya fiili olarak eskimiş, bazıları modern bir hukuk devletinin bugünkü ihtiyaçlarına cevap vermemektedir; özellikle dış teşkilatlanmanın, geniş kapsamlı ve yasa içeriğinde daha detaylı tanımlanmamış bir yönetmelik çıkarma yetkisiyle [*Verordnungsermächtigung*] belirlenmesi.

Artık, 100 yılı aşkın bir süre sonra modern bir yasanın çıkarılması gerekmektedir. Öğreti ve yargının günümüze uyarlanmış terimleri kullanılmalı, din hukuku düzenlemelerindeki modern anlayış karşılanmalı ve aynı zamanda din topluluklarının kendilerine özgü farklılıkları gözetilmelidir.

Yasa, 1912 senesinde açık bir düzenleme olarak tasarlanmıştır. Bu nedenle detayların düzenlenmesi noktasında, o zamanki karmaşık durumda açık ve esnek bir düzenleme tekniği olan, yönetmelik çıkarma yetkisi seçilmiştir.

Bu nedenle, 2012 yılında yeni bir İslâm Yasasının gerekliliğini doğrulayan, yedi çalışma grubundan oluşan “İslâm Diyalog Forumu” kuruldu (İslâm Diyalog Forumu: Federal Hükümet ile Avusturya İslâm Cemaati arasında uzmanların danışmanlığında gerçekleştirilen kurumsallaştırılmış bir diyalog). Bunun sonucunda 100 yılı aşkın eski yasanın yenilenmesi Avusturya Federal hükümetin 2013 – 2018 çalışma takvimine dâhil edildi.

Bu uzun yıllar süren hazırlık çalışmaları ışığında, İslâmî terör örgütleri tarafından yapılan güncel güvenlik tehditlerinin, gerçekleştirilen değişikliğin sebebi olarak gösterilmesi oldukça esassız görünmekte. Avusturya’daki İslâm din toplulukları açık bir şekilde İslâm dininin teröristler tarafından istismar edilmesini lanetliyorlar. Bu sebeple, yasa tasarı hiçbir şekilde Avusturya’daki Müslümanlara karşı genel bir şüphe içermiyor, uzun süredir planlanan bu yasa, daha çok Avusturya’daki Müslümanların dinlerini ifa edebilmeleri açısından daha yüksek bir hukuki güven sağlıyor. Yasa, Müslümanların eşit haklara sahip vatandaşlar olarak tam toplumumuzun ortasında yer aldıklarının altını çiziyor.

Maddi etkiler:

Yok.

Hukuki yetkinin dayanağı:

Tasarıya uygun bir federal yasa, hukuki yetki açısından Federal Anayasa Kanununun [Bundes-Verfassungsgesetz; B-VG] 10. maddesi 1. fıkrası 13. satırına (Din Hususları) dayalıdır.

Özel Bölüm

Madde 1 ve 2:

Mevzubahis, hâlihazırda mevcut bir yasadır. Mezhep ve öğreti özgürlüğü ise sınırsız değildir. İslâm Yasası henüz 1910 yılında İmparatorluk Konseyinde ele alındığında, mensuplarının günlük yaşantısını büyük ölçüde etkileyen, birçok mezhebi içinde barındıran bir din öğretisinin resmen tanınmasının sebep olacağı gerginlik fark edilmiş ve tartışılmıştı.

Bugünkü hukuk anlayışı açısından dinin ifa sınırları din özgürlüğünün sınırlarından, ör. kamu düzeninin, güvenliğinin veya sağlığının korunması veya diğer fertlerin hak ve özgürlüklerinin korunması vb. hukuki düzenlemelerden; veya özellikle bu federal yasanın, ör. dinî etkinliklerin yasaklanması vb. düzenlemelerinden doğmaktadır. 1912 yılında tartışılan belli konuların devlet hukuk düzeniyle gösterdiği bağdaşmazlıklar, modern devlet hukuku öğretisi ve insan haklarından (ör. devlet tekeli veya ayrımcılık yasağı) kaynaklanmaktadır, özellikle de Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 9. maddesi göz önünde bulundurulduğunda.

Fıkra 2: bugüne dek geçerli olan 1912 İslâm Yasasının 6. maddesindeki düzenlemeleri devralmakta ve herkes için uygulanabilir ve bağlayıcı devlet hukuku ile iç mezhepsel hukuk düzeni arasında net bir ayırım getirmektedir. Devlet ve din ayırımı ilkesi (bilhassa, dinin devlet etkisinden korunmasına hizmet eder) gereğince iç mezhepsel düzen, (*topluluk*) dışı hukuki bir etki oluşturamaz. Bir çakışma söz konusu olduğuna ise, şimdiye kadar olduğu gibi, geniş bir kitleye yönelik hazırlanan resmi bir genel yasanın uygulanması gerektiği durumlarda, hiç kimse din özgürlüğünü dayanak gösteremez. Mesela hiç kimse vergi ve katkı payı veya faiz ödemelerini dinen yasak olması nedeniyle ödemeyi reddedemez.

Hâlihazırda Avusturya'daki mevcut İslâm din toplulukları, tüzüklerine Avusturya hukuk devletine olan açık bağlılıklarını ilave etmişlerdir. Bu bağlamda, Avusturya Alevi İslâm Cemaati (ALEVI) tüzüğünün 4. maddesi 4. fıkrasında şu hükme yer verilmiştir:

"ALEVI, demokrasi, hukuk devleti ve Avusturya Anayasasına saygılıdır ve görevleriyle faaliyetlerini Avusturya'daki mevcut geçerli yasalar çerçevesinde gerçekleştirir."

Avusturya İslâm Cemaati ise tüzüklerinin "Giriş" bölümünde şu ifadelere yer vermiştir:

"Avusturya İslâm Cemaati üyeleri (...) Avusturya Anayasasına ve Avusturya kanunlarına riayet edilmesi konusunda hemfikirdir (...) ve kendilerine (...) aşağıdaki tüzüğü düzenlemişlerdir:"

Bu hüküm, özellikle okul eğitimi işleriyle ve din toplulukları tarafından verilecek din dersleriyle ilişkilidir. Bu noktada, sadece bir hak değil aynı zamanda bir yükümlülük söz konusudur. Bu yükümlülük, okul eğitimi işleri idaresine - başkaca görevlerin yanı sıra - çocuk ve gençlere dinî değerler kazandırma görevi yükleyen Federal Anayasa Kanununun [B-VG] 14. maddesinin 5. fıkrasının a) bendinden doğar. Dinî öğreti ve bunun aktarımı, 1867 Anayasasının [Staatsgrundgesetz; STGG] 15. maddesiyle korunan, dinlerin iç meselelerine ait olduklarından, bu görev sadece resmen tanınmış kiliseler ve din toplulukları tarafından yerine getirilebilir. Ancak içerik, devletin yurttaşlık eğitimi hedefleriyle çelişmez.

Yurttaşlık eğitiminin hedefleri, Anayasanın [Bundesverfassung] yapısına ilişkin kanunları, devlet millî hedefleri, 1867 Anayasasının [STGG] temel ve özgürlük hakları, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Federal Anayasa Kanununun [B-VG] 14. maddesinin 5. fıkrasının a) bendi ile Avusturya okullarının Okul Eğitimi Kanununun [Schulordnungsgesetz; SchOG] 2. maddesindeki görevlerinden doğar. Dolayısıyla bunlar demokratik, cumhuriyet, federal devlet, kuvvetler ayrılığı, liberal ve hukuk devleti ilkesidir; genel olarak yasa önünde eşitlik (7. madde 1. fıkra), özürülere eşit muamele (7. madde 1. fıkra), kadın – erkek eşitliği (7. madde 2. ve 3. fıkra), resmi dil (8. madde 1. fıkra), otokton (yerli) halk gruplarının korunması (8. madde 2. fıkra), geniş kapsamlı milli savunma (Federal Anayasa Kanunu [B-VG], 9. madde a) bendi) ve makro-ekonomik denge (Federal Anayasa Kanunu [B-VG] , 13. madde 2. fıkra)'dır.

Münferit Anayasa Kanunlarında belirlenen devlet millî hedefleri özellikle şunlardır: yeniden nasyonal sosyalistliği faaliyete geçirme yasağı (152/1955 sayılı Federal Resmi Gazetede [Bundesgesetzblatt; BGBl.] yayımlanan Anayasa Kanunu [Bundesverfassungsgesetz; BVG]), daimi tarafsızlık (211/1955 sayılı Federal Resmi Gazetede [BGBl.] yayımlanan Anayasa Kanunu [BVG]), sürdürülebilirlik, hayvanların korunması, kapsamlı çevre koruması, su ve gıda kaynaklarının güvence altına alınması ve bilimsel araştırma (111/2013 sayılı Federal Resmi Gazete'nin [BGBl.] 1. Bölümünde yayımlanan Anayasa Kanunu [BVG]).

Federal Anayasa Kanununun [B-VG] 14. maddesinin 5. fıkrasının a) bendi uyarınca, Avusturya okul eğitiminin temel değerleri: 'demokrasi, insanîyet, dayanışma, barış, adalet, açıklık, hoşgörü ile öğrenci, öğretmen ve ebeveynlerin işbirliği içerisinde hareket etmesi' dir.

Federal Anayasa Kanununun [B-VG] 14. maddesinin 5. fıkrasının a) bendine göre eğitimin hedefleri şunlardır:

- Olabilecek en iyi zihinsel, ruhsal ve fiziki gelişim
- Sağlık
- Özgüven
- Mutluluk
- Performans odaklı eğitim
- Görev bilinci
- Sanatsal – yaratıcı eğitim
- Barış ve özgürlük sevgisi
- Sosyal, dinî ve ahlaki değerlere göre oryantasyon kabiliyeti
- Kendisine, diğer insanlara, çevre ve gelecek nesillere karşı sorumluluk bilinci
- Öğrencilerin, kendi başına karar verebilme ve sosyal anlayış kabiliyeti kazanmaları
- İnsanların siyasi, dünya görüşü ve dinî düşüncelerine karşı açık görüşlü olmak
- Avusturya kültür ve ticaret hayatına katılım
- Avrupa kültür ve ticaret hayatına katılım
- Genel olarak dünya kültür ve ticaret hayatına katılım
- İnsanların ortak görevlerinde yer almak

Okul Eğitimi Kanununun [SchOG] 2. maddesi gereğince - eğer 14. madde 5. fıkra a) bendi tarafından kapsamıyor ise - okulun görevleri ve eğitimin hedefleri şunlardır:

- Gençlerin gerçeklik, iyilik ve güzellik değerlerine göre gelişimleri
- Avusturya toplum ve devletinin birer ferdi olarak ve çalışkanlığa eğitilmeleri

İfade biçiminde İslâm dininin özellikleri dikkate alınmıştır. Bu bağlamda, "6 Haziran 1961 Protestan Kilisesinin Harici Hukuk İlişkileri Hakkında Federal Yasa"nın [ProtestanenG; Protestan Yasası] (182/1961 sayılı Federal Resmi Gazete [BGBl.]) 1. madde 2. fıkra II numaralı bendindeki ifadeden farklı bir ifade kullanılmıştır. Örneğin 'müjdeleme' ve 'ruhani destek' İslâmî terimler değildir ve bu sebeple de devralınmamıştır. Hukuki statü açısından bu durum herhangi bir değişiklik yaratmaz.

Madde 3 - 5:

Anayasa Mahkemesi'nin [Verfassungsgerichtshof; VfGH] B 1214/09 sayılı içtihat kararı gereğince Avusturya'da birden fazla İslâm cemaati bulunabilir. Bu husus, Avrupa İnsan hakları Mahkemesinin din topluluklarının örgütlenmesi ve din özgürlüğü konularındaki

içtihadı ile uyumludur. Bu nedenle, İslâm Yasası temelinde birden fazla İslâm din topluluğu kurulması olanağı oluşturulması amaçlanmaktadır. Böylece, şimdiye dek "Dinî Mezhep Cemaatlerinin Tüzel Kişiliklerine İlişkin Federal Yasa" hükümlerine göre ve müteakiben "1874 Tanıma Kanununa" [*Annerkennungsgesetz*] göre yapılmış başvuru üzerine elde edilebilen tüzel kişilik yöntemi, İslâm Yasasına benzer bir süreç eklenerek genişletilmiştir. Düzenlemede, "Dinî Mezhep Cemaatlerinin Tüzel Kişiliklerine İlişkin Federal Yasasındaki" resmen tanınmaya ilişkin hükümler esas alınmıştır. Yönergenin amacı özellikle, bu federal yasanın 3. ve 4. bölümlerdeki hangi düzenlemelerin uygulanacağını belirtmek. Diğer yasa bölümlerinin, bu yasa hükümlerine göre kurulmuş bütün din topluluklarına uygulanması gerekirken 3. ve 4. bölümler hâlihazırda mevcut din topluluklarının kendilerine özgü farklılıklarına yönelik özel düzenlemeler içermektedir. Dolayısıyla, bu yasa hükümlerine göre kurulmuş başka bir din topluluğunun resmen tanınması halinde, detayda bu özel düzenlemelerin hangilerinin uygulanması gerektiği belirlenmelidir. Bazı düzenlemeler kesinlikle uygulanması gerekirken, ör. madde 10 veya 21, diğerleri ise hiç veya sadece bir bölümü uygulanabilir olacaktır, ör. madde 13. Hangi düzenlemelerin uygulanacağına dair, ibraz edilen dinî öğreti önemli bir temel oluşturacaktır.

Madde 4 fıkra 2: ancak bu fıkrada belirtilen şartlar yerine getirildiği takdirde resmen tanınmış kiliseler ve din topluluklarına özel muamele gösterilebilir (ör. vergi kanunu, özel okul sübvansiyonu, okullardaki din dersleri için ödeme yapılması).

"Toplum ve devlete karşı olumlu bir tutum içinde olmak" ifadesiyle çoğulcu hukuk devletinin kabul edilmesi ve ilke olarak devlet düzeninin onaylanması anlaşılmaktadır; ancak bu noktada topluluğun hedefleri bir bütün olarak ele alınmalıdır. Sadece münferit devlet kurallarının bazı noktalarının vicdani nedenlerden dolayı reddedilmesi yeterli değildir.

Toplum ve devlete karşı olumlu tutum, şu anda Avusturya'da hâlihazırda mevcut her iki İslâm din topluluğunun ör. tüzüklerinde ve din dersinin yurttaşlık eğitimi hedefleriyle uyum içinde gerçekleştirilmesiyle ifade buluyor.

Madde 3 fıkra 4: aynı dinî mezhep cemaati için iki farklı tüzel kişiliğin bulunmasının engellenmesi amaçlamaktadır. 4. fıkraya, sadece dinî mezhep cemaatlerinin hedeflerini desteklemek amacı taşıyan "yardım dernekleri" (ör. cami inşaat dernekleri veya dinî mezhep cemaatine personel sağlayan dernekler gibi) dâhil değildir. Bu tür yardım dernekleri, ilgili dinî mezhep cemaatinin tüzel kişilik kazanması halinde kendilerini kendi istekleriyle lağvedebilirler.

Madde 6:

Bu hükmün 1. fıkrası, bir din topluluğunun tüzüğünün hangi şartlara uygun olması gerektiğini düzenler. Federal Anayasa Kanununun [B-VG] 8. maddesi gereği resmi dil 'Almanca' dır.

Satır 1: din kardeşlerinin benlik anlayışlarının bütün düzenlemelerde önemli bir ölçü teşkil ettiği esasına dayanarak, din topluluğunun kendi ismini ve kısaltmasını kendisinin belirleyebilmesini öngörüyor. Diğer cemaatlerle karıştırılmalarını önlemek amacıyla bazı kısıtlamalar gereklidir; ayrıca diğer hukuki statülerle ör. ticaret kanunundakilerle de karıştırmalar önlenmelidir. Bu noktada, "İslâm Din Topluluğu" veya "İslâm Cemaati" gibi isimlendirmeler bir genelleme olması nedeniyle yeterli olmayacaktır. İslâm dininin bütün mensuplarını genel olarak kapsayan bir temsil hakkı, Anayasa Mahkemesinin [VfGH] B 1214/09 sayılı içtihat kararından beri bulunmamaktadır.

Satır 2 - 4 ile 8 - 11: bu satırlar, bir tüzel kişiliğin pratik yaşamı için, hukuki statüsü ve görev alanından bağımsız olarak, yararlı ve lüzumlu olan gereksinimleri içeriyor.

Satır 5: Öğreti, her dinin merkezî bir öğesidir ve dinin bir görev unsuru teşkil etmesi bağlamında devletle olan ilişkilerde önemli bir temas noktası oluşturmaktadır. Farklı mezheplerin hakları bu noktada da dikkate alınmalıdır, ör. modüllü bir müfredat hazırlanarak. Bunun yanı sıra öğreti, topluluk isminin öğretille ilişkisinde olduğu kadar, yeni başvurular çerçevesinde, öğretinin zaten mevcut olup olmadığını tespit etmek için de gereklidir. İnanç kaynağı Kur'an-ı Kerim'in Arapça dilinde yazılmış olması nedeniyle, Almancaya çevirisi de öğreti tanımına dâhildir. Bu çeviri veya çeviriler, gelecekteki (başvuru) süreçler(in)de, mevcut bir öğretilen farklı bir öğretinin bulunup bulunmadığını tespit etmek açısından da önemli bir kaynak teşkil ediyor. Tüzüğün bir parçası olması açısından, öğretilde yapılan olası değişiklikler, 6. madde 1. fıkra 12. satır gereğince din topluluklarının tüzüklerinde belirtmeleri gereken, tüzüğün hazırlanması ve değişikliklerinde uyulacak düzenlemeler kapsamındadır.

Satır 6: bir "iç teşkilatlanmanın" öngörülmesi gerektiğini belirlemektedir. Hangi yol ve şeklin izleneceği din topluluklarına bırakılmıştır; ancak hukuki sürekliliğin korunması açısından en azından 1874 Tanıma Kanununda [Anerkennungsgesetz] - bugünkü din topluluklarının parçalarıyla özdeşlik gösterebilen ama göstermek zorunda olmayan – temel biçim olarak belirlenen din cemaati şekli öngörülmesi gerekmektedir.

Satır 7: mevcut bütün mezhepler açısından – çoğunlukta veya azınlıkta olsunlar – bu azınlıklara din topluluğunun genel birliği çerçevesinde, kendi dinî ihtiyaçlarına göre bir dinî yaşam sürme olanağı tanıyan düzenlemeler öngörülmelidir. Bu bağlamda, eğer ayrı bir din topluluğu veya yasaklama nedenleri bulunmuyor ise, İslâm dini içerisindeki mevcut bütün mezhepler, ister Avusturya'da ister başka bir ülkede olsun, dikkate alınmalıdır. Şüpheye düşülmesi halinde bu konuda uzman raporları dikkate alınarak karar verilmelidir.

Düzenlemelerin uygunluğu değerlendirilirken, bir yandan azınlıkların varlıklarını sürdürebilmek için daha yüksek bir korumaya ihtiyaç duymaları diğer yandan ise çoğunluğun aleyhine olacak, objektif dayanağı olmayan ayrıcalıkların tanınmamasına dikkat edilmelidir. Bu nedenle, bir azınlığa özel haklar tanıyan düzenlemeler, azınlığın varlığını sürdürebilmesi ve özgür dinî yaşamları için lüzumlu olmalıdır.

Fıkra 2: 4. maddede belirtilen, bir din topluluğunun varlığını kendi kendine idame ettirmesi esasını somutlaştırıyor. Bu esas, Avusturya din hukukuna 1874 yılından beri dâhildir ve başkaca kanunların yanı sıra "Tanıma Kanununun" [*AnerkennungsG*] 5. maddesi veya "Ortodokslar Yasasının" [*OrthodoxenG*] 2. maddesinde bulunuyor. Ekonomik varlık ifadesi, "Dinî Mezhep Cemaatlerinin Tüzel Kişiliğine İlişkin Federal Yasaya" da dâhil edilmiştir ve bu yasa hükmüyle birlikte hukuki açıklığın artırılması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda, yurtdışından yapılacak destekler - ister aynı ister maddi olsun (buna canlı/yaşayan sübvansiyonlar [*lebende Subventionen*] dâhil) süreklilik göstermedikleri sürece - tamamen yasaklanmış değildir. Mesela bir defaya mahsus bir bağış, bu ifadeyle bağdaşmaktadır. Bu bağıştan, ör. mevcut personel giderlerinin karşılanması gibi cari bir gelir elde edilmek isteniyorsa ülke içinde bir vakıf kurulması gerekmektedir; bu iki yolla mümkündür: 1) "Özel Vakıf Kanunu" kapsamında veya 2) yasanın 23. maddesi 4. fıkrasıyla ilişkili olarak 6. maddesi gereğince, dinî topluluğun tüzüğü temelinde bir dinî vakfın kurulması. Vakıf finansmanının yasal, ülke içi bir finansman olup olmadığı hususunda vakfın merkezi ve vakıf organlarının bulunduğu adresler önemlidir. Resmi memurların bir iş münasebeti çerçevesinde – kimin emrinde olurlarsa olsunlar – hiçbir şekilde çalışan, ruhban, din görevlisi, resmi yetkili vb. görevleri ifa etmeleri yasaktır.

Din topluluklarının iç meselelerinin kapsamına ilişkin, yargı bunların doğaları gereği eksiksiz bir şekilde sayılamayacağını ve ancak din topluluklarının tabiatları dikkate alınarak, benlik anlayışlarına göre tespit edilebileceğini saptamıştır (VfSlg.¹ 11.574/1987; VfSlg. 16.395/2001). Buna göre, iç meselelerin eksiksiz listelenmesinin mümkün olmadığı belirtiliyor. Örnek olarak "mal varlığı yönetimi ve koleksiyonlar" ile "kilise katkı payı ve vergilere" atıfta bulunulurken finansman sağlanmasına ise değinilmiyor. Münferit dinlerin, henüz esas itibariyle bile kıyaslanmalarını engelleyen, farklı olguları nedeniyle, hukuken serbest alanlar doğuyor. Bu alanlar, farklı dinlerin olanakları ve belli hususlarını gözetmek için kullanılmalıdır. Dolayısıyla, diğer bütün kiliseler ve din topluluklarında olduğu gibi, yabancı kurumların özerkliğini ve bağımsızlığını korumak üzere yürütülen olağan faaliyetlerin finansmanı, ülke içindeki maddi kaynaklarla gerçekleştirilmelidir. Kiliselerin ve din toplulukların özerkliğinin korunması sadece yasal bir hedef değil aynı zamanda devletin, dinlerin bağımsızlığını koruma görevini de teşkil ediyor (ör. devlet etkisinden koruma). Bunun lüzumu, bir yandan 1867 Anayasasının

---

¹ Anayasa Mahkemesinin içtihat ve kararlarının derlemesi.

[StGG] 15. maddesinden, diğer yandan kilise ve din topluluklarının, Federal Anayasanın [B-VG] 14. maddesinin 5. fıkrası a) bendi gereğince din derslerini sağlarken millî hedefleri gerçekleştirmelerinden doğmaktadır.

Madde 7:

Bu madde din topluluklarının görevlerine belli bir norm kazandırma amacı taşır ve dış ilişkilerde en azından din topluluğu tarafından yerine getirilmesi gereken görevleri düzenler. Gaye, bu hususlarda dış temsil yetkisi konusunda netlik oluşturmaktır. 3. fıkra, "6 Haziran 1961 Protestan Kilisesinin Harici Hukuk İlişkileri Hakkında Federal Yasasının" [ProtestantenG] 4. maddesi 1. fıkrasındaki benzer bir düzenlemeyle kıyaslanabilir.

Madde 8:

Fıkra 1 ve 2: diğer kilise ve din toplulukları hakkındaki hukuki düzenlemelere uyumu sağlar. Bu madde, şimdiye dek din topluluğu tüzüklerinde düzenlenen, dış temsil amaçlı dinî cemaat kurma hususlarını diğer cemaatlere uygun bir hukuki seviyeye taşıyor. Dinî ihtiyaçların detayı, iç meseleler olduğundan açık bir ifade biçimi seçilmiştir. Başka bir dinî cemaatin tesislerini kullanma ve mevcut bir tesisi, dinî ihtiyaçları karşılayabilir olarak tayin etme seçenekleri, bir tasarruf olanağı olarak düşünülmüştür. Medeni Hukuk alanına giren hususlar geçerliliklerini korur. Bu noktada sadece dinî cemaatlerin yasal yükümlülüklerini yerine getirebilmeleri açısından kolaylık sağlanması amaçlanmıştır.

Fıkra 3: dinî cemaat kurma şartları olan, kendi kendini idame ettirme ve kalıcılığı düzenler. Dinî cemaatin din topluluğunun bir parçası olması nedeniyle burada da 6. madde 2. fıkra hükümleri geçerlidir.

Fıkra 4: tüzüklerin içermesi gereken hususları düzenler. Maddi kaynakların sağlanması çerçevesinde (satır 7) özellikle, olası üyelik aidatları ve bunların tahsil şekli düzenlenmesi gerekmektedir.

Fıkra 6: dinî cemaatin lağvedilmesi halinde mal varlığı yönetimini düzenler.

Madde 9:

İsim ve din ile bağlantılı terimler, bir dinin önemli bir parçası olması nedeniyle, bunların kullanımında dinî sükûnetin sağlanması açısından hukuk düzeni çerçevesinde özel bir koruma sağlanması gerekmektedir. Maalesef geçmişte insanlar dinî terimler kullanarak veya kendilerini isimlendirmelerinde bir din otoritesi olma iddiasında bulunmuş ve yetkileri olmadığı halde dinî temsil yetkisine haiz oldukları izlenimi yarattıkları gözlemlenmiştir. Din topluluğuna hızlı ve etkili bir koruma sağlamak açısından kısaltılmış bir karar süresi ve bunların uygulanmalarını sağlayan araçlar öngörülmüştür.

Fıkra 3: bu fıkra gereğince kullanılacak olan terim ve isimlendirmeler, burada anılan kurumlarla doğrudan ilişkili olmalıdır. "İslâm", "İslami" "Müslüman", "Kur'an", "helal", vb. genel terimler "Hıristiyan", "Budist", "Ortodoks", veya "Protestan" terimleri gibi kapsam

dışıdır. "İslâmî Vakıf", "Sünni Dernek", "Müslüman Radyo" vs. gibi - ortalama bilgiye sahip vatandaşlarda, resmen tanınmış bir İslâm din topluluğu ile ilişkili, birçok kişiden oluşan bir birleşim oldukları izlenimi yaratabilecek - daha özel terimler ise bu fıkra kapsamına dâhildir ve sadece ilgili din topluluğunun veya dinî cemaatin izniyle kullanılabilirler.

Aynı zamanda, dinin korunmasını teminen, idarenin, sadece bu yasaya göre kurulmuş kuruluşların başvurusu üzerine harekete geçebileceği ön görülmüştür.

Madde 10:

İnceleme hakkı, Vatikan ve Avusturya Cumhuriyeti arasındaki sözleşme gereği Katolik Kilisesine tanınan hakkın yanı sıra eşitlik ilkesinden doğmaktadır. Genel bir tarafsızlık kuralı olan eşitlik ilkesi, aynı hususların aynı şekilde muamele görmesini ve farklı hususlara ise objektif kriterler temelinde, ayrıntıların gözetilerek muamele edilmesini öngörmektedir. Resmi düzenlemelerin taalluku açısından din toplulukları ile kiliseler arasında genel olarak bir ayırmda bulunulmaması nedeniyle bu düzenleme kaçınılmazdır.

Madde 11:

"Dinî açıdan rehberlik" veya "dinî rehberlik" örneğin "Yabancıları İstihdam Etme Kanunu" [*Ausländerbeschäftigungsgesetz; AuslBG*] ve bazı başka kanunlarda bahsi geçen "din görevlisi desteği" [*Seelsorge*] terimine eşdeğerdir. Bu nedenle terim sadece, profesyonel ve kişisel yeterlik açısından Danıştay'ın "din görevlisi" [*Seelsorger*] için belirlediği tanıma ("dinin öğreticileri ve dinî konularda danışmanlık yapan, ibadeti yöneten ve ayin kurumlarını denetleyen, vaaz yetkisi, ibadetin yönetimi ve ayin konularında karar verme yetkisi bulunan kişi") uygun kişileri kapsar. Ancak ilgili bir eğitim, yeterli derecede tecrübe ve dil becerisine vakıf olunduğu takdirde bahse konu anlamda bir yeterlik söz konusudur. Sahip olunan eğitimin, 15. maddede belirlenen eğitime eşdeğer olup olmadığı, yükseköğrenim alanında uygulanacak olan yönetmeliklere göre değerlendirilmektedir. Din topluluğu adına hareket etme ehliyeti ancak ilgili din topluluklarının yetkili kılınan organları tarafından verilebilir. 2. fıkradaki düzenlemeyle, mezhepsel konuların istisnasız din topluluğunun iç meselesi olduğu netleştirilmiştir. Kurum idaresine uyulması konusu ise, idarenin kurum çerçevesinde yapmış olduğu düzenlemeleri kapsıyor; ancak bu düzenlemelerde dinî gereksinimlerin gözetilmesi gerekiyor, ör. giriş kuralları gibi. 2. ve 3. fıkra hükümlerinin etkileşimi neticesinde, giderleri federal devlet tarafından karşılanan kişilerin, mesleki yeterlik denetimi din topluluğu tarafından gerçekleştirilse de, görev denetiminin mecburen yine federal devlet tarafından yapılması gerektiği sonucu çıkıyor. Bu çerçevede federal devlet, denetleme görevini hangi şekilde yerine getireceği konusunda özgürdür; özellikle personel konusunda sadece federal memurları değil din toplulukları veya dinî cemaatlerin kurumlarını da denetimle görevlendirebilir. Millî savunma konusunda,

özellikle yurtdışı görevleriyle bağlantılı olarak Avusturya'nın tarafsızlığına bilhassa önem verilmesi gerekmektedir.

Fıkra 4: ancak devlet düzenlemeleriyle çelişmediği sürece uygulanabilir. Burada "mezhepsel" kelimesi, bu yasa gereği bir dinî mezhebin göreneklerinin söz konusu olduğunu belirtiyor. Böylece dinî öğretilerde esaslandırılmış olması gerektiğini, uzun yıllar uygulanan bir görenek olmasının yeterli olmadığını vurguluyor. Aynı zamanda erkek çocuklarının sünnet edilmesini de kapsıyor.

Yanlış bir biçimde "sünnet" olarak adlandırılan, kız çocuklarının cinsel bölgelerinin sakatlanması insan haklarıyla çelişiyor. Bilhassa da, 164/214 sayılı Federal Resmi Gazete'nin [BGBl.] III. Bölümünde yayımlanan, 1 Ağustos 2014 tarihinde yürürlüğe giren "Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi Ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi" (İstanbul Sözleşmesi) ışığında.

Madde 12:

Bu madde hükmü, din özgürlüğü taahhütlerinin (Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, madde 9) uygulanmasını basit kanunlar düzeyinde [*einfachgesetzliche Ebene*] düzenliyor; buna göre gıdalar, din topluluğunun ilgili kuralları çerçevesinde Avusturya'da üretilebilirler. Düzenleme, din topluluklarına bir salahiyet verilmesini teşkil ediyor. Devlet genel hukuk normlarının (ör. işletme, işletme tesisleri, hayvan hakları veya vergi hukuku gibi) ihlali anlamına gelmiyor. Anılan resmi normlar, üretimi tamamıyla olanaksız hale getirerek dolaylı bir biçimde ayrımcılığa sebebiyet vermiyor ise, bütün iç mezhepsel kurallara göre üretilen gıdalara istisnasız uygulanır. İdare ve yasama, ilgili faaliyetlerinde bu hususu dikkate almalıdırlar. Bu husus, hâlihazırda geçerli hukukta mevcuttur (ör. Hayvanları Koruma Kanununun [*Tierschutzgesetz; TSchG*] "Dinî kurallara göre (helal) kesim" başlıklı 32. maddesinde).

Beslenme konusunda, çocuk kreşlerinde de - her ne kadar bu kurumlarda kişilerin seçme özgürlüğü, zorunlu okullardaki kadar kısıtlı olmasa da - mümkün olduğunca gıda kuralları gözetilmelidir. Burada amaç, çocuklarının dinen yasaklanmış gıdalarla beslenmeleri konusunda endişeleri olan ebeveynlerin bu endişelerini gidermek ve böylece eğitim ve entegrasyon açısından önemli bir hedef teşkil eden, kreşlerin erken yaşta ziyaret edilmesi konusunda olası engelleri ortadan kaldırmaktır.

"Gözetmek" terimi, 'olanakların elverdiğince dinî kurallar nedeniyle tüketilemeyen gıdalara alternatifler sunmak' olarak anlaşılmalıdır. Bundan, sunulan veya sağlanan beslenmenin dinî gıda kurallarına uygun olması gerektiğine ilişkin bir yükümlülük sonucu çıkarılamaz. Alternatif olarak evden gıdaların getirilmesine izin verilmesi, yeterli bir çözüm olabilir.

Madde 13:

Bu düzenlemeyle İslâmî bayramların ve Cuma namazı saatinin yasal olarak korunması amaçlanmaktadır ve din öğretisine bağlı olarak, bir günün hesaplanmasının 0-24 saatleri arasında değil güneş batımından bir sonraki günün güneş batımına kadar olan süreyle belirlenmektedir. Açıklık getirmek amacıyla 2. fıkra, iç mezhepsel tanımları dâhil olmak üzere eksiksiz bir listeleme içeriyor. 3. fıkra ise "25 Mayıs 1868 Vatandaşların İç Mezhepsel İlişkilerini Düzenleyen Kanunun" [*InterkonfessionellenG*] (49/1868 sayılı İmparatorluk Resmi Gazetesi [*Reichsgesetzblatt; RGBI*]) 13. maddesinde belirlenen düzenlenmeleri bir İslâm din topluluğunun ihtiyaçlarına göre düzenliyor. İş hukuku normları - özellikle Dinlenme Kanununun [*ArbeitsruheG*] 7. maddesi - bundan etkilenmiyor.

Koruma, etkinliklerin gerçekleştirilmesini engellemiyor ancak dinî bir törenin rahatsız edilmemesine özen gösterilmesi gerekiyor. Bu nedenle, rahatsızlık verilmeyeceği teminatı sağlandığı takdirde aynı anda etkinlikler de düzenlenebilir. İlgili yerel şartlar göz önünde bulundurularak duruma uygun çözümler üretilmelidir.

Madde 14:

Bu madde mevcut hukuki durumu içeriyor; buradaki amaç 1912 yılından beri değişen terimlere uyum sağlanmasını teminen ifadelerin modernleştirilmesidir. Bir taraftan "Millî Meclis Seçim Yönetmeliğine" göre aktif seçme hakkının kaybına ilişkin düzenlemelere ve diğer taraftan da Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 9. maddesi 2. fıkrasına dayandırılmaktalar. Bu bağlamda verilen kararlar, bu düzenleme için de bir yorum dayanağı teşkil etmektedir.

Madde 15:

Bu madde hükümleriyle son yolculuk konusundaki özel inançların (kuralların) dikkate alınması amaçlanıyor. Müslüman karakterinin korunabilmesi için dinî cemaatin cenazeler hakkında karar verebilme olanağına sahip olması gerekmektedir, çünkü farklı mezheplerin, bir mezhebin dine aitliği konusunda farklı görüşleri olabiliyor.

İdare, yasanın uygulanmasında dinî düzenlemeler ile Federal Anayasa Kanununun [*B-VG*] 10. maddesi 1. fıkrası 12. satırında düzenlenen anayasal yetki dağılımı arasındaki sınırı gözetmesi gerekecektir. Bu bağlamda, anayasal yorum çerçevesinde şüpheye düşülürse Federal Anayasa Kanununun [*B-VG*] 10. maddesi 1. fıkrası 12. satırı daha üstün bir hukuk normu teşkil eder.

Madde 16:

İsim ve din ile bağlantılı terimler, bir dinin önemli bir parçası olması nedeniyle, bunların kullanımında dinî sükûnetin sağlanması açısından hukuk düzeni çerçevesinde özel bir koruma sağlanması gerekmektedir. Maalesef geçmişte insanlar dinî terimler kullanarak veya kendilerini isimlendirmelerinde bir din otoritesi olma iddiasında bulunmuş ve yetkileri olmadığı halde dinî temsil yetkisine haiz oldukları izlenimi yarattıkları

gözlemlenmiştir. Din topluluğuna hızlı ve etkili bir koruma sağlamak açısından kısaltılmış bir karar süresi ve bunların uygulanmalarını sağlayan araçlar öngörülmüştür.

Fıkra 3: bu fıkra gereğince kullanılacak olan terim ve isimlendirmeler, burada anılan kurumlarla doğrudan ilişkili olmalıdır. "İslâm", "İslamî", "Müslüman", "Kur'an", "helal", vb. genel terimler "Hıristiyan", "Budist", "Ortodoks", veya "Protestan" terimleri gibi kapsam dışıdır. "Alevi İslâm Derneği", "Cem Cemaati", "Hacı Bektaşî Cemaati", "Alevi İslâm Vakfı", "Alevi İslâm Radyosu" vs. gibi - ortalama bilgiye sahip vatandaşlarda, resmen tanınmış bir din topluluğu ile ilişkili, birçok kişiden oluşan bir birleşim oldukları izlenimi yaratabilecek - daha özel terimler ise bu fıkra kapsamındadır ve sadece ilgili din topluluğunun veya dinî cemaatin izniyle kullanılabilirler.

Aynı zamanda, dinin korunmasını teminen, idarenin, sadece bu yasaya göre kurulmuş kuruluşların başvurusu üzerine harekete geçebileceği ön görülmüştür.

Madde 17:

İnceleme hakkı, Vatikan ve Avusturya Cumhuriyeti arasındaki sözleşme gereği Katolik Kilisesine tanınan hakkın yanı sıra eşitlik ilkesinden doğmaktadır.

Madde 18:

Burada, mevcut olgu ve hukuki durum aktarılıyor. "Dinî açıdan rehberlik" veya "dinî rehberlik" örneğin "Yabancıları İstihdam Etme Kanunu" [*Ausländerbeschäftigungsgesetz; Aus/BG*] ve bazı başka kanunlarda bahsi geçen "din görevlisi desteği" [*Seelsorge*] terimine eşdeğerdir. Bu nedenle terim sadece, profesyonel ve kişisel yeterlik açısından Danıştay'ın "din görevlisi" [*Seelsorger*] için belirlediği tanıma ("dinin öğreticileri ve dinî konularda danışmanlık yapan, ibadeti yöneten ve ayin kurumlarını denetleyen, vaaz yetkisi, ibadetin yönetimi ve ayin konularında karar verme yetkisi bulunan kişi") uygun kişileri kapsar. Ancak ilgili bir eğitim, yeterli derecede tecrübe ve dil becerisine vakıf olduğu takdirde bahse konu anlamda bir yeterlik söz konusudur. Sahip olunan eğitimin, 23. maddede belirlenen kalifikasyona eşdeğer olup olmadığı, yükseköğrenim alanında uygulanacak olan yönetmeliklere, din içi eğitim sistemi ve dinî bilgilerin öğretimindeki özel Alevi düzenlemelerine göre değerlendirilmektedir. Dedeler ve Analara atıfta bulunularak, bunların öncelikli olarak görevlendirilmeleri ifade edilmektedir. Din topluluğu adına hareket etme ehliyeti ancak ilgili din topluluklarının yetkili kılınan organları tarafından verilebilir. 2. fıkradaki düzenlemeyle, mezhepsel konuların istisnasız din topluluğunun iç meselesi olduğu netleştirilmiştir. Kurum idaresine uyulması konusu ise, idarenin kurum çerçevesinde yapmış olduğu düzenlemeleri kapsıyor; ancak bu düzenlemelerde dinî gereksinimlerin gözetilmesi gerekiyor, ör. giriş kuralları gibi. 2. ve 3. fıkra hükümlerinin etkileşimi neticesinde, giderleri federal devlet tarafından karşılanan kişilerin, mesleki yeterlik denetimi din topluluğu tarafından gerçekleştirilse de, görev denetiminin mecburen yine federal devlet tarafından yapılması gerektiği sonucu çıkıyor. Bu çerçevede federal devlet,

denetleme görevini hangi şekilde yerine getireceği konusunda özgürdür; özellikle personel konusunda sadece federal memurları değil din toplulukları veya dinî cemaatlerin kurumlarını da denetimle görevlendirebilir. Millî savunma konusunda, özellikle yurtdışı görevleriyle bağlantılı olarak Avusturya'nın tarafsızlığına bilhassa önem verilmesi gerekmektedir.

Fıkra 4: ancak devlet düzenlemeleriyle çelişmediği sürece uygulanabilir. Burada "mezhepsel" kelimesi, bu yasa gereği bir dinî mezhebin göreneklerinin söz konusu olduğunu belirtiyor. Böylece dinî öğretilerde esaslandırılmış olması gerektiğini, uzun yıllar uygulanan bir görenek olmasının yeterli olmadığını vurguluyor. Aynı zamanda erkek çocuklarının sünnet edilmesini de kapsıyor.

Yanlış bir biçimde "sünnet" olarak adlandırılan, kız çocuklarının cinsel bölgelerinin sakatlanması insan haklarıyla çelişiyor. Bilhassa da, 164/214 sayılı Federal Resmi Gazete'nin [BGBl.] III. Bölümünde yayımlanan, 1 Ağustos 2014 tarihinde yürürlüğe giren "Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi Ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi" (İstanbul Sözleşmesi) ışığında.

Madde 19:

Bu madde hükmü, din özgürlüğü taahhütlerinin (Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, madde 9) uygulanmasını basit kanunlar düzeyinde [*einfachgesetzliche Ebene*] düzenliyor; buna göre gıdalar, din topluluğunun ilgili kuralları çerçevesinde Avusturya'da üretilebilirler. Düzenleme, din topluluklarına bir salahiyet verilmesini teşkil ediyor. Devlet genel hukuk normlarının (ör. işletme, işletme tesisleri, hayvan hakları veya vergi hukuku gibi) ihlali anlamına gelmiyor. Anılan resmi normlar, üretimi tamamıyla olanaksız hale getirerek dolaylı bir biçimde ayrımcılığa sebebiyet vermiyor ise, bütün iç mezhepsel kurallara göre üretilen gıdalara istisnasız uygulanır. İdare ve yasama ilgili faaliyetlerinde bu hususu dikkate almalıdırlar. Bu husus hâlihazırda geçerli hukukta mevcuttur (ör. Hayvanları Koruma Kanununun "Dinî kurallara göre (helal) kesim" [*TSchG*] başlıklı 32. maddesinde).

Beslenme konusunda çocuk kreşlerinde de - her ne kadar bu kurumlarda kişilerin seçme özgürlüğü, zorunlu okullardaki kadar kısıtlı olmasa da - mümkün olduğunca gıda kuralları gözetilmelidir. Burada amaç, çocuklarının dinen yasaklanmış gıdalarla beslenmeleri konusunda endişeleri olan ebeveynlerin bu endişelerini gidermek ve böylece eğitim ve entegrasyon açısından önemli bir hedef teşkil eden, kreşlerin erken yaşta ziyaret edilmesi konusunda olası engelleri ortadan kaldırmaktır.

"Gözetmek" terimi, 'olanakların elverdiğince dinî kurallar nedeniyle tüketilemeyen gıdalara alternatifler sunmak' olarak anlaşılmalıdır. Bundan, sunulan veya sağlanan beslenmenin dinî gıda kurallarına uygun olması gerektiğine ilişkin bir yükümlülük

sonucu çıkarılamaz. Alternatif olarak evden gıdaların getirilmesine izin verilmesi yeterli bir çözüm olabilir.

Madden 20:

Bu düzenlemeyle Alevi bayramları ve ibadetlerin yasal olarak korunması amaçlanmaktadır ve din öğretisine bağlı olarak, bir günün hesaplanmasının 0-24 saatleri arasında değil güneş batımından bir sonraki günün güneş batımına kadar olan süreyle belirlenmektedir. Alevilerde ibadetler prensip olarak Perşembe günleri ve tatil günlerinde yapılır. Bunların yanı sıra belli vesilelerin olduğu günlerde (Lokma Günleri olarak anılırlar) dinî faaliyetler veya dinî törenler gerçekleştirilmektedir. Bu tarz günler şunlardır: ör. bir kişinin vefatının 40. günü, düğün, kirve belirleme veya musahiplik gibi.

Açıklık getirmek amacıyla 2. fıkra, iç mezhepsel tanımları dâhil olmak üzere eksiksiz bir listeleme içeriyor. 3. fıkra ise "25 Mayıs 1868 Vatandaşların İç Mezhepsel İlişkilerini Düzenleyen Kanunun" [*InterkonfessionellenG*] (49/1868 sayılı İmparatorluk Resmi Gazetesi [*Reichsgesetzblatt; RGBL*]) 13. maddesinde belirlenen düzenlemelerini Alevi İslâm Cemaatinin ihtiyaçlarına göre düzenliyor. İş hukuku normları - özellikle Dinlenme Kanununun [*ArbeitsruheG*] 7. maddesi - bundan etkilenmiyor.

Koruma, etkinliklerin gerçekleştirilmesini engellemiyor ancak dinî bir törenin rahatsız edilmemesine özen gösterilmesi gerekiyor. Bu nedenle, rahatsızlık verilmeyeceği teminatı sağlandığı takdirde aynı anda etkinlikler de düzenlenebilir. İlgili yerel şartlar göz önünde bulundurularak duruma uygun çözümler üretilmelidir.

Madde 21:

Bu madde mevcut hukuki durumu içeriyor; buradaki amaç 1912 yılından beri değişen terimlere uyum sağlanmasını teminen ifadelerin modernleştirilmesidir. Bir taraftan "Millî Meclis Seçim Yönetmeliğine" göre aktif seçme hakkının kaybına ilişkin düzenlemelere ve diğer taraftan da Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 9 maddesi 2. fıkrasına dayandırılmaktalar. Bu bağlamda verilen kararlar, bu düzenleme için de bir yorum dayanağı teşkil etmektedir.

Madde 22:

Bu madde hükümleriyle son yolculuk konusundaki özel inançların (kurallarının) dikkate alınması amaçlanıyor. Mülkiyet koşulları bundan etkilenmemektedir.

İdare, yasanın uygulanmasında dinî düzenlemeler ile Federal Anayasa Kanununun [*B-VG*] 10. maddesi 1. fıkrası 12. satırında düzenlenen anayasal yetki dağılımı arasındaki sınırı gözetmesi gerekecektir. Bu bağlamda, anayasal yorum çerçevesinde şüpheye düşülürse Federal Anayasa Kanununun [*B-VG*] 10. maddesi 1. fıkrası 12. satırı daha üstün bir hukuk normu teşkil eder.

Madde 23:

Bu hükümler mevcut hukuki durumu teşkil ediyor. İdarenin modern, özellikle elektronik şekilde bildirim yükümlülüğü 1912 'den beri yapılan değişikliklere uyum sağlamayı amaçlıyor. Yükümlülüğün yerine getirilmesi, izin kararlarına basit bir şekilde erişim sağlanması, seçim sonuçlarının onayı veya benzer, kamunun erişimi olduğu alanlarda gerçekleştirilebilir.

Din topluluğunun iç hukuku çerçevesinde tüzel kişiliğe haiz kurumların tüzel kişilik (*koşulları*) diğer topluluklar için geçerli düzenlemelerle aynıdır; ör. Protestanlar Yasası [*ProtestantenG*], 4. Madde. Uygulamada, mesela dernek amacının dinî hizmet olması vb. hususlarda gerçekleştirilecek değişikliklerde, din topluluğu tüzüklerinde aynı zamanda resmi olarak da tüzel kişiliğe haiz cemaatlerin öngörülmesi olanağı doğuyor. Bu sayede, bu cemaatlerin kendi adlarına resmi girişimlerde bulunabilme hakları bulunacak. Dernekler, dernek amacı ör. "cami inşaatı ve muhafazası olan" cami vb. tesisleri, din cemaati tarafından bir din cemaatine bağlı tesis olarak kabul ediliyorlar ise, işletmeye devam edebilirler. Bir din cemaati, camiyi kendilerine ait bir tesis olarak kabul ediyorsa, o zaman bir caminin işletilmesi amacı çerçevesinde personel sağlanması bu federal yasayla uyumludur.

Madde 24:

Yeni teolog nesillerinin bilimsel eğitimi hem Avusturya'daki Katolik Kilisesine hem de Protestan Kilisesine (bkz. Protestanlar Yasası, Madde 15) yasal olarak taahhüt edilmiştir. Bu sebeple, yeni ilahiyatçı nesillerin yetiştirilmesinin yasal olarak belirlenmesi, eşitlik ilkesinin uygulanmasıdır. Ayrıca, yurtdışında eğitim almış din görevlilerinin faaliyetlerinin çoğu zaman cemaat ile ilahiyatçının yaşam gerçeklikleri arasında bir ayrışma oluşturulmasından dolayı, İslâm Diyalog Forumu böyle bir eğitimin Avusturya'da verilmesinin hem devletin hem de İslâm cemaatlerinin ortak menfaatine olacağı sonucuna varmıştır. Bu ayrışma, en uygun şekilde Avusturya'da verilen bir eğitim ile aşılabılır.

Fıkra 1: Protestan Kilisesinin mensuplarıyla kıyaslanabilir bir rakam söz konusu olmasına dayanarak azami eğitim personeli sayısını belirler. Bu noktada, Üniversite Kanununda yapılan değişiklik nedeniyle "İlim Kürsüsü" [*Lehrkanzel*] kelimesi değiştirilmelidir. 4. fıkra, Protestanlar Yasasının [*ProtestantenG*] 15. maddesi 4. fıkrasını karşılamaktadır. Uygulamada, İslâm din topluluklarının yeni bilimsel ilahiyatçı nesillerinin teolojik eğitimine ilişkin düzenlemenin, amacına ancak din toplulukları tarafından kabul edilmesiyle ulaşabileceğinden dolayı, (*topluluklardan*) görüş alınırken, üniversite profesörlerinin teolojik ana dalları açısından bir İslâm dinî mezhebine mensup olmaları gözetilmelidir.

Kadın ver erkeklere aynı derecede erişim sağlanan bu üniversite eğitimi, bilimsel-teolojik bir temel eğitim oluşturmalı ve mezunlarına farklı meslek alanlarında çalışabilecek (ör. bir camide imam veya kadın görevlisi (*Hoca Hanım*), veya bir cem cemaatinde dede,

baba veya ana; resmi bir devlet kurumunda din hizmetlisi; bilim ve araştırma alanında akademisyen gibi) ilahiyatçı ehliyeti kazandırmalıdır. Üniversite eğitimi bütün ilgililere açık olacaktır. Mezunlarının okullarda eğitim verebilmeleri için ayrıca pedagojik formasyon yapma olanakları da sunulmalıdır. Eğitimin hem İslâm dünyası hem de cemaatler tarafından kabul görmesini teminen üniversite dalları, tanınmış İslâmî kurumlardaki eğitimin bir parçası olan bilgileri (Arapça, Kur'an ve icabında hadis bilimi, Peygamberlerin hayatı, etik, din topluluğu iç hukuku, İslâm tarihi ve felsefesi) de içermelidir. Bunun yanı sıra, eğitimin şekillendirilmesinde Avusturya'da istihdam için özel önem teşkil eden, pedagojik, dinler ve kültürler arası, sosyal ve idari becerilerin de öğretilmesine ağırlık verilmelidir. Eğitimin, Avrupa ve uluslararası bağlamda uyum sağlamasına dikkat edilmelidir. Hususî İslâm-bilimi derslerinin sağlanması ve araştırma ve eğitimin kalitesini garanti edebilmek için, yeterli donanıma sahip fakülteler kurulmalıdır. Bunun yanı sıra eğitim, yoğun disiplinler arası işbirliğiyle öne çıkmalıdır. Bilimsel-teolojik temel eğitim üniversitede alınırken mesleki hazırlanma ve somut mesleklere giriş için pratik bölüm, ilgili kontekst içerisinde gerçekleştirilmelidir. Farklı meslek alanlarının pratik bölümünün hazırlıkları din toplulukları tarafından tasarlanmalı ve ilgili kontekst içerisinde uygulanmalıdır.

Bu yasal hükümler, Viyana Üniversitesinde bir ilahiyat eğitimi için araştırma ve eğitimde kaliteli bir temel oluşturmak üzere atılması gereken adımları belirler ve bunun dışında Avusturya'nın diğer devlet üniversitelerinde olabilecek gelişmeleri istisna tutmaz. Aksine: başka yerlerde bulunan üniversitelerin mevcut ön çalışmaları ve işbirliği olanaklarının dikkate alınması, Avusturya'nın yükseköğretim ve araştırma alanlarındaki gelişmelerin devamlılığını sağlamak açısından önemli bir ivme teşkil ediyor.

İslâm din pedagojisi alanında bugüne dek edinilen tecrübelerle göre sunulan eğitim olanağının yaklaşık %70'inin bir sinerji etkisi yaratacağı düşünülüyor.

Madde 27:

Bu düzenlemeler, etkinliğin kendisinden kaynaklanabilecek tehlikelerden korunmayı amaçlıyor. Mesela hızlı yayılan bir hastalığın ortaya çıkışıyla, hastalığın bulaşarak yayılma tehlikesi veya organizatörler veya katılımcılar tarafından etkinlik çerçevesinde şiddete teşvik edilmesi gibi. Dışarıdan gelebilecek rahatsızlıklar (ör. etkinliğe karşı düzenlenebilecek yürüyüşler) bu kapsam içerisinde değildir. Bir taraftan bir grup hakkı olan din özgürlüğü ile diğer yandan dinin özgür bir biçimde kamuya açık olarak ifa edilmesi hakkı, devlete, dışarıdan gelen tehlikelerden koruyabilmek için, hukuk düzeninin - özellikle pozitif din özgürlüğünün - uygulanmasını sağlamasını emrediyor.

Madde 28:

Bütün tarafların, din kardeşlerinin, cemaate mensup olmayan ticari ortakların ve devletin hukuki menfaatlerinin korunması açısından dış temsil ile ilişkin yetki konusundaki belirsizliklerin büyük ölçüde engellenmesi gerekmektedir. Organlarını seçimle belirleyen

mezheplerde, mezhep içi sürece ilişkin, bir dış temsil yetkisinin bulunup bulunmadığını tespiti için sağlayacak bir denetimin mümkün kılınması gerektiği belirlenmiştir. Geçmişte yüksek mahkemelerde görülen idari davalar ve şikâyetlerin gösterdiği üzere seçimler her zaman bir itiraz sebebi olmuştur. Bu açıdan 1. fıkradaki düzenleme, seçim kurallarının, seçimlerin daha sonra denetlenmesinin mümkün olacak şekilde hazırlanmasına yöneliktir. Yeterli temsil yetkisine sahip olunmadığına dair iddialarda, bunun denetlenebilmesi için yalnızca bu şekilde tedbir alınabilir. Mesela seçimlerden sonra oy pusulalarının hemen imha edilmesini öngören veya tutanaklara ilişkin hiçbir bilgi içermeyen düzenlemeler kabul edilemez.

Resmi idareye seçim itirazında bulunma olanağı, hâlihazırda mahkeme yoluyla mümkün olan şikâyetleri, idarî bir takip sürecine dâhil ederek, konuyu henüz bu süreç zarfındaki bir kararla sonuçlandırabilmeyi amaçlamaktadır. Anılan sürece Genel İdarî Usul Kanununun [*Allgemeines Verwaltungsverfahrensgesetz; AVG*] hükümleri uygulanır.

Fıkra 3: bu fıkrada, seçim sonuçlarının bildirilmesi için 14 günlük bir mühlet öngörüldüğünden, bu mühlet bitiminden sonra yapılan şikâyetlerin süre aşımı nedeniyle reddedilmeleri gerektiği sonucu çıkar. Bu şekilde, idarenin denetim yetkisini kısıtlamak, süreci hızlandırmak ve mümkün olan en kısa sürede hukuki kesinlik sağlanması amaçlanmaktadır.

Seçim sonuçlarının teyidi, idareye bildirilen dış temsile yetkili kişilerin, yani tüzel kişiliğin organ idareleri hakkında bir bilgidir. İdarenin bu bilgiyi denetlemesi ancak bilgilerin gerçeklerle bağdaşmadığına ilişkin makul şüphelerin veya bir seçim itirazının bulunması halinde mümkündür.

Madde 29:

Düzenlemenin amacı, din topluluğunun ve din cemaatlerinin faaliyet kabiliyetlerini sağlamaktır. Faaliyet kabiliyetinin bulunmadığı veya görev süresi aşımaları durumlarında, basamaklı bir süreç öngörülmüştür. Öncelikle din topluluğundan faaliyet kabiliyetini yeniden tesis etmesi veya seçim yapılmasını sağlaması talep edilmektedir. Bu talebin iletiminde idarenin herhangi bir takdir yetkisi yoktur; sadece mühlet süreleri konusunda bir hareket alanı vardır. Bu noktada, fiili yapılabirlik dikkate alınmalıdır.

Fıkra 2: idarenin talepleri bir sonuca varmıyor ise - yani temsil yetkisi bulunan organların seçimi ve buna ilişkin bildirim yapılması veya diğer durumlarda, faaliyet kabiliyetinin yeniden tesisi - organ idaresinin görevden ayrılması nedeniyle yeni seçim veya yeni atama gibi durumlarda, bir müteveli talebinde bulunulmasını öngörüyor. Müteveli konusunda genel olarak Ortodokslar Yasasındaki [*OrthodoxenG*] düzenlemeyle ilişkili verilen kararlar ve bilimsel yazılara atıfta bulunulur. Özerkliğin korunmasını teminen mütevellinin bir mahkeme tarafından belirlenmesi ve öncelikle dinî cemaatler veya din

topluluklarının kendileri tarafından talep edilmesi ön görülmüştür. Bu şekilde, faaliyet kabiliyeti kaybının ön görülebilir olması halinde (ör. hiç kimsenin görevi devralmayı kabul etmeyeceği tahmin edilebiliyorsa), dinî cemaatlerin ve din topluluklarının kendilerinin bir talepte bulunmaları ve böylece belli bir oranda tedbir alma olanağı sağlanması amaçlanıyor. Ancak bunun gerçekleşmemesi halinde, faaliyet kabiliyetinin yerine getirilmesini teminen idarenin kendisi bir müteveli tayini talep edebilir. İdarenin takdir hakkı bulunmamaktadır; şartlar oluşmuş ise talepte bulunabilir, oluşmamış ise bulunamaz.

Madde 30:

İdarenin kararlarının uygulanabilmesi için hukuki bir temel gerekmektedir. Bu madde hükmüyle, bu temelin oluşturması amaçlanıyor. Kararların yasaya aykırılığı hususunda öncelikle mevcut federal yasa gözetilmeli; diğer federal veya eyalet yasalarına da aykırılık teşkil edebilirler. Tüzüğe aykırılık, din topluluğunun tüzüğüne aykırılık anlamına gelmektedir. Dolayısıyla din topluluğu, tüzüğe aykırı, topluluk dışı etkisi olan kararlar aldığı anda bunlar idarece iptal edilmelidir. Bu düzenleme, topluluk dışı etkisi olmayan kararları kapsamaz. Mesela bir kapıcıya mali konularda imza yetkisi verilmesi kararı, iptal edilmelidir, ancak karar yetkisi bulunmayan bir çalışma organı tarafından verilen, toplantılar esnasında yemek ve içeceklerin alınabileceğine dair kararın iptali gerekmez. Para cezaları ve başkaca yasal olarak öngörülmüş araçlar, özellikle 9. madde 4. fıkra ile 16. madde 4. fıkra gereğince verilen kararların uygulanmasında gereklidir.

Madde 31:

Bu madde yeni hukuki duruma uyum sağlanmasını teminen oluşacak iş yükü ve giderlerin mümkün olduğunca düşük tutulmasını sağlamayı amaçlamaktadır.

Fıkra 1: hukuki güvence ve açıklığı sağlamaktadır. Bu noktada, Ermeni-Apostolik Kiliselerin tanınmasının tespitine benzer bir yol gözetilmektedir.

Fıkra 3: yapısal değişiklikler, hem din cemaatleri hem de idareler için büyük bir iş yüküyle bağlantılı olduğunu dikkate almaktadır. Yapılacak uyumlaştırmalar için yeterli derecede süre tanınmasını temin eder.

Fıkra 4: başka ülkelerle iş münasebeti bulunan, Avusturya'da görevli dinî yetkililer için bir geçiş düzenlemesi ön görüyor. Bu düzenleme dinî rehberlikte devamlılık ve düzenli bir geçişin sağlanması için gereklidir. Düzenleme ayrıca, bundan etkilenen kişilerin durumlarına ilişkin değişikliklerinde kolaylık sağlanması için gereklidir.

Fıkra 32:

Yasanın yayımlandığı günün bitimiyle birlikte yürürlüğe girmesi düzenlemesiyle, ilahiyat araştırmalarına ilişkin hukuki geçerliği olan kararların ve düzenlemelerin, henüz 24. maddede anılan mühletten önce çıkarılmasına ve din topluluklarının yönetmelik veya

tüzüklerinin olası gerekli uyumlaştırılmalarının olası iç seçimlerden önce kararlaştırılmasına olanak sağlanması amaçlanmaktadır.

Madde 33:

Federal Bakanların sorumlulukları özellikle dinî rehberlik ve ilahiyat eğitimi alanında doğuyor.